

Botikagintza

Jose Antonio Loidi

Jende askoren ustez —uste okerrez, jakina—, botikagilea, «denda» batean, botikategi batean, botikak «saltzen» dituen dendalari bat besterik ez da. Eta, botikategietan ikusten dituzten botikagile horiez kanpo, ez dakite beste botikagile, beste hamaika sendagaigile direnik ere. Eta, era berean, jende askorentzat, botikategi bat, «denda» bat besterik ez da, eta egin, dendetan egiten dutena bakkarririk egiten da han: saldu.

Baina hori ez da egia. Saltzea ez da sendagaigile baten egitekorik nagusiena. Hasteko (bere ize-nak dioen bezala), sendagaigile batek, sendagaiak, sendatzeko diren gaiak alegia, egin egiten ditu. Hori da bere eginkizunik nagusiena. Batzuetan (sendagileak nola agindu, berak hala egin) bere botikategian bertan egiten ditu eskatu dizkioten sendagaiak, esango bagenu bezala, «gaixo baten neurri-ra». Besteetan, horretarako antolatu diren laboratorioetan egindakoak eskuratzen ditu. Baina, sendagaiela horietan egindako eskuratzen dituen sendagai horiek ere, jakina, beste sendagaile batek eginak dira.

Hona hemen bada, kontuan euki behar den len-dabiziko gauza: botikagile bat bere botikategian ez dela, inolaz ere, «saltzen» ari den dendalari huts bat.

Botikategi bat eta sendagaigile bat zer ez diren esan dugu, baina zer diren adieraztea ez da hain erraza. Botikagile baten eta botikategi baten definizio on bat ematea ez da gauza erraza. Erdaldunek ere, nahiz eta aspaldidanik hamaikatxo definizio emanak izan beren *Farmacia, Pharmacie, Chemist, Apotheke* eta delakoentzat, ez dute oraindik, ez definizio on bat eman, ez beren xehetasunen mugaketa egoki bat egin.

Itxuraz —jendearen aurrean behintzat—, sendagaigileen lanik ikusiena saltzea bada ere («saltzea»-ren ordez hobeto esango genuke «banatzea»), ez da hau beren egitekorik nagusiena. Lehen ere esan dut beren egitekorik nagusiena sendagaiak egitea dela. Baina, horretaz gainera, sendagaigileek, beren botikategietan egiten duten lana ez da txikia.

Hona hemen sendagaigileen zereginen adierazgarri batzuk:

I. — Nork bere, bana-banakako, mailan

A) Bere botikategian

- Osasunari dagozkion gaietan, egunero eta egunero, milaka galderei erantzuna ematen diete.
- Sendagai baten eta besteen elkar-ezinak, bitartekotasunak eta elkarganako eragindarrak kontuan euki behar izaten dute.
- Sendagileek agintzen dituzten edo nornahik eskatzen dituen, osasunbiderako, azterketak, behar dituzten analisak, egiten dituzte. Badira batzuek, botikategirik izan gabe ere, beren saiotegetan, osoro horretan jarduten direnak.
- Giza-segurantzak daukan sendagai beharkizun osoa betetzen dute, segurua iritxiko ez litzatekeen azkeneko herrixketaraino.
- Droga askoren kontrola eramaten dute. Beren bidez iris-

- Munduko farmazi merkatuaren %70, 20 laborategi handik kontrolatzen dute.
- Estatu espainolean lehen ekaien 67 fabrikatzaile daude eta espezialitateen 518 laborategi.
- 35 laborategiren artean %50 hornitzen dute eta 350en artean %2 bakarrik (hauetatik nazionalak 330 dira).

ten dira horiek (lo-eragileak, haurgaltzaileak, ernagarriak eta abar) egiaz behar dutenen eskuetara.

- Landare sendagaiez arduratzen dira.
- Horretarako prestatu ondoren, akustikan eta optikan saiatzen direnak ere badira.
- Janari eta edari sendagarrien ardura izan behar dute. Dietetika hau izan daiteke umeei dagokiena, zaharrei dagokiena edo gaixoei dagokiena.
- Ortopediarako tresnak antolatzen dituzte.
- Janariak eta edariak behar bezalakoak diren, behar bezala gertatu diren, edo behar bezala irauten duten aztertuz, jateko eta edateko gai diren ikusten dituzte.
- Eta abar, eta abar.

Hego Euskal Herrian honelako 872 botikategi dauzkagu:

	Botikategi	Biztanle	Bakoitzeko biztanle
<i>Araba:</i>			
Gasteizen	45	183.000	4.066
Beste herrietan	20	69.000	3.450
Guzira	65	252.000	3.876
<i>Bizkaia:</i>			
Bilbon	162	450.000	2.777
Beste herrietan	203	758.000	3.733
Guzira	365	1.208.000	3.309
<i>Gipuzkoa:</i>			
Donostian	86	175.000	2.034
Beste herrietan	156	533.000	3.416
Guzira	242	708.000	2.925
<i>Nafarroa:</i>			
Iruñean	100	170.000	1.700
Beste herrietan	100	300.000	3.000
Guzira	200	470.000	2.350
<i>Hego Euskal Herrian:</i>			
Hiriburuetan	393	978.000	2.488
Beste herrietan	479	1.660.000	3.465
Guzira	872	2.638.000	3.025

Zer-nolako horiek ikusi ondoren, azalpen batzuk egin nahi nituzke:

a) Hiriburuak kenduta oso berdintsu banatuak daude botikategiak Euskal Herrian bere biztanleen arabera (ez lur neurria):

Araban	3.450	biztanle	botikategi	bakoitzeko
Bizkaian	3.733	»	»	»
Gipuzkoan	3.416	»	»	»
Nafarroan	3.000	»	»	»
Osora	3.025	»	»	»

b) Hiriburuetan ordea, oso ezberdin:

Bilbon	2.777	biztanle	botikategi	bakoitzeko
Donostian	2.034	»	»	»
Gasteizen	4.066	»	»	»
Iruñean	1.700	»	»	»
Guzira	2.488	»	»	»

Ikusten denez, Bilbo eta Donostia berdintsu dabilta, eta uste izan zitezkeen neurrian. Gasteizen gertatzen dena hauxe da: botikategi berriak irekitzeko orduan, legez emandako baimen berezi baten bidez, Gasteiz, 50.000 biztanleko hiri bat bezala hartzen dela alegia. Iruñean berriz, sendagaigilegaien fakultade bat dago eta bertakoek horretara jotzeak sortarazten du botikategien ugaritasuna.

d) Euskal Herrian berriz, botikategi bat, 3.025 biztanle bakoitzeko datorkigu. Beste herriein parekatuz, esan genezake Espainian 2.454 direla, eta Europako beste nazio gehienetan, sailez-sail, botikategi gutxiago dituztela. Holanda-n, esate baterako, botikategi bakoitzeko 14.000 biztanle dituzte.

Bataz-besteko hau aldatu beharrean aurkitzen gara gure Herrian. Gaurko legeek berek ere, adierazten digute, botikategi batek ondo jarraitzeko, behar dituela 4.000 biztanletik gora.

- OMS edo «Organización Mundial de la Salud» delakoak 5.000 bizilagunentzat farmazia edo botikategi bat gomendatzen du. Espainian 2.800 bizilagunentzat dago botikategi bat eta Suezian 13.000 bizilagunentzat.
- Estatu espainolean botikategiak, denetara, 14.000 dira.

tzat, baina, garrantzitsuago oraindik, honek dakarkeen herriarentegi bateko ekonomiarentzat, eta botikagile baten bizi-moduarentzat, baina, garrantzitsuago oraindik, honek dakarkeen herriarentzako zerbitzu on batentzat.

Baina, «zenbat» diren horretaz gain, bada hemen, gure Herrian ere, beste garrantzizko zerbaite: «non» irekiak dauden alegia, eta «nolako» zerbitzua ematen duten.

Hemen, dakigun bezala, aspaldidanik jarriak dauden legeen bidez, ezin ireki daiteke botikategi bat nahi den tokian. Botikategi berri bat irekitzeko «beretzat» izan daitezkeen «bere» lau mila biztanle behar ditu izan. Eta, botikategi berri horrek besteengandik 150, 175, 225 edo 500 metro (herri edo auzoen arabera) aldendu behar izango du hurbilegi geratu ez daitezten. Lege mugale horiek 1941garren urtean hasi ziren hemen eta, geroztik, beren aldaketak, gero eta zorrotzagoak azaldu izan dira.

Lege horiek ekarri duten lehenengo ondorioa hauxe izan da: botikategiak, herri guzietan sakabanaturik aurkitzea. Honela, izan ere, herri txiki askok du bere botikategia. Honela, izan ere, herri haundietako auzo txiki eta baztertu askok du bere botikategia. Esan genezake, botikategiekin, ez dela gertatzen beste zerbitzu askorekin (ez gara hemen inor eta ezer salatzen hasiko) gertatzen dena: zerbitzu osoa —bakarra askotan! jakina—, piloturik, elkarren ondoan, herriaren kale batean aurkitzen direla. Horiez bestera, esan dezakegu, Euskal Herrian, baserriaz kanpo, edozein etxek duela aski hurbilean «bere» botikategia.

Eta, «nolakoa» da eskeintzen duten zerbitzua?

Botikategi horiek, herri bakoitzean, eguneko hogeitalau orduko etengabeko zerbitzua eskeintzen dute. Guziak, atea zabalik, zortzi ordutan, eta atea itxirik, baina premiazko behar-kizun guztietarako, zerbitzu berdinean, horretarako geratu direnak. Eta, ohi ez bezalako, jaiegun eta gaueko zerbitzu hau, ez du inork ordaintzen; inork ez, ezta seguruak ere. Botikagileek beren gain hartu dute lan hau eta horretan jarraitzen dute aspalditik eten gabe.

Orain ari dira Madriden botikategien irekitzeaz eta berek eman dezaketen zerbitzuaz lege berri bat antolatzen. Era batera hartuta, gehienetan, ondo dator, baina baditu xehetasun batzuk ontzat eman ezin deitezkeenak. (Neronek, oraindik-orain, 50 zuzenbide aurkeztu ditut lehenengo zirriborroari). Esan dezagun, agerian dagoela, gauza batzuk ez direla Euskal Herritik ikusiko ziren bezala ikusiak izan.

B) Bere botikategitik kanpoan

Lehen esan dugun bezala, botikategietan ari diren botikagile horiez gainera, beste botikagile franko (% 10-15 bat) beste egin-kizunetan iharduten dira. Hona nola:

1) *Gaixotegietako botikategietan*. Bertako behar dituzten sendagaien ardura eramaten dute. Euskal Herrian, gaurkoz, honetan iharduten direnak, hauek ditugu:

Araban:	2 Gasteizen
Bizkaian:	3 Bilbon
Gipuzkoan:	4 Donostian 1 Arrasaten
Nafarroan:	4 Iruñean

2) *Sendagaioletan*. Lehen esan den bezala, sendagai asko (erdaldunak, ez dakit nondik eta nola, sortutako hala-holako izen batez bataiatuak —«especialidades farmacéuticas»— alegia), sendagaioletan, laboratorioetan, egiten dira. Orain direla urte batzuk, botikategietan bertan egiten ziren sendagai gehienak. Eta, badirudi, haiek zirela izatekoz, gaixo batentzat «bere» sendagileak, «etxeko mirikuak», berarentzat, bere gaixotasunaren neurri-ara agindutako eta sendagileak berarentzat egindako, osagarri bereziak, espezialak, egiazko espezialidadeak... Orain, bestalde, sendagaioletan egindakoak dira gehienbat erabiltzen direnak. Hauetan, sendagai mota aldetik, egundainoko gehiegikeria kaltegarria dugu gure artean. Izan ere, 20.000 hortxe-hortxe, baditugu. Gehiegikeria honek dakar, denik eta botikategirik onena izanarren, guziak euki-ezina izatea. Noruega-n, adibidez, 900 bat dituzte. Eta EE.UU. bertan ere (eta berdin Ingalaterra, Alemania, Frantzia, eta abar) guk baino askoz ere gutxiago. Esan beharrik ez dago, sendagaiola horien buru, eta buru ez diren beste asko

- Botikategi bakoitzak batazbesteko 4.000-6.000 botika-mota ditu.
- Farmazia bakoitzeko stock-a 1.500.000 eta 2.500.000 ptaren tartean ibili ohi da.
- Eguneko salmentaren balioa batazbesteko 15.000 eta 25.000 ptaren tartean ibili ohi da.
- Aseguratu bakoitzak, batazbesteko, 4.200 pta. gastatzen ditu botikatan urtean.

ere, sendagaigileak direla. Eta beren gain dihoala haietan egiten den guzia.

Honelako lantegi gutxi ditugu Euskal Herrian. Eta, hemen dugun industri sendoa —kimika industria barruan dela— ikusirik, harrigarria izan daiteke urritasun hau. Harrigarria eta, aurrerantzerako, kontuan euki beharrezkoa. Hona hemen ditugunak:

Arabian	0
Bizkaian	6
Gipuzkoan	3
Nafarroan	3

(Hauen artean indartsuenak: Aristegui eta Faes Bilbon, eta Cinfa Iruñean). España osoan berriz gehiegi: 750 bat bai. Indartsuenak erbesteko «multinazionalak» (Bayer, Ciba, Merck, Sandoz, eta abar) direla.

3) *Biltokietan*. Sendagaiolak eta botikategien arteko hartu-emanetarako, bada beste erdiko maila bat: biltokiena, almazena. Hauek ere, jakina, sendagaigileen ardurapean lan egiten dute. Euskal Herrian honelako zazpi ditugu (Bizkaian, Gipuzkoan eta Nafarroan bina, eta Araban bat) 376.000 biztanleko bat. Batzuen ustez gehiegi. Gutxiago balira —diote hauek— indar gehiago izango lukete, eta beren lana merkeago aterako litzateke. (Europa guzian, España da gehien dituenetako bat: 115.000 biztanleko bat. Eta Holanda gutxienetako: 470.000 biztanleko bat). Baina, gutxiago balira —diote besteek—, elkarren lehian ibili beharrik izango ez balute, zerbitzu txarragoa emango lukete.

4) Horiez gainera badira ale batzuk beste erako eginkizunetan iharduten direnak:

- *Ikerketan*
- *Irakasle bezala*
- *Azterlari bezala*
- *Lantegi batzuetan*
- *Ekologian*
- *Giza-segurantzian*
- *eta abar.*

Hauek guziak, egia esan, jendeak ez ditu ezagutzen; badiren ere ez dakite. Horietako askok «doktor» titulua dute. Eta

herriak, jakina, «doktor» guziak sendagileak direla uste du. Baina hor daude eta sendagaigileak dira. Eta, sendagaigileak izanarren, beste % 5-10 lanik gabe dabiltzanak ere badira... Gero eta gehiago. Etorkizun iluna, hauena...

II. — Elkargo mailan

Sendagaigileok, beste lanbide askotakoak bezala, geure elkargoak ditugu, «*Colegio Oficial de Farmacéuticos de la Provincia de...*» delakoak alegia. Honela, baditugu lau. Sendagaigileek nahi-ta-naiezkoa dute beren eskualdeko elkargo horietan sartzeari beren sendagaigiletzan lan egin nahi badute.

Elkargo horien egitekoa, alde askotatik ikus daiteke:

- Bertako sendagaigileen elkar laguntza lortzen ahalegintzen dira.
- Sendagaigileen zeregin berezietan, hobeto lan egin dezaten, berri-emaile izatez gain, laguntza eta argibideak ematen saiatzen dira.
- Herri agintariek eta herri-batzordeekin, sendagaigileen hartu-emanetan, arduratzen dira.
- Elkargo beraren erakundearen araudia, denek bete dezaten arduratzen dira.
- Azterketetako saiotegiak, (sendagaiak, janariak, edariak, eta abar, aztertzeko) irekita dauzkate.
- Sendagaigileak, giza-segurantzekin dituzten hartu-emanetan, bitarteko egiten dute.
- Eta abar.

- Eskaintzen diren botikak Espainian 20.000tik gora dira; Frantzia eta Suezian ez dira 10.000ra iristen, eta benetan ez dira 3.000tik gora botika egiazki desberdinak.
- Kontsumatzen diren botika guztietatik %30 antibiotikoak dira. European, aldiz, %10 eskas.
- Kontsumatzen diren antibiotikoetatik, hirutik bi ez dira medegarriak, ez eta neutralak, kaltegarriak baizik.
- Mediki bakoitzak eguneko 30 errezeta egiten ditu batzbeste, hots, 10.000 pta. Eta 250 egun urteko izanki, mediku batek urte osoan errezetatzen ematen duena 2.500.000 pta. dira.

III. — Administrazio mailan

Ez dakigu oraindik, autonomiarako bideetan, noraino iritxiko ote diren konpetentziak osasunari dagozkion gaitetan, baina, orain artekoari begiratzen badiogu, Herriaren-Osasun arloa, hiru zatitan banatua dago. Giza-Segurantz, Osasun eta Giza-Zerbitzua. Aurrengo zati horretan aipatu dugu lehen botikagileen bitartetza. Baina, bigarren zatia da sendagaigileentzat, zaintza maila honetan, garrantzitsuena.

Aipa genitzake hemen sendagaigile talde hauek:

- Hiri bati dagokiona: «*Inspectores Farmacéuticos Municipales*» edo «*Farmacéuticos Titulares*» delakoa.
- Eskualde bati dagokiona: «*Inspectores Farmacéuticos Provinciales*» delakoa.
- Nazioari dagokiona: «*Inspector General de Farmacia*» eta «*Dirección General de Ordenación Farmacéutica*» direlakoak.
- Mugetako sendagaigileak: «*Inspección Farmacéutica de Aduanas*» delakoa.

Has gaitzen lehendabiziko taldekoekin. Euskal Herrian, botikategia duen hiri bakoitzean, herriko sendagaigile tituludun bat izendatua dago (lehen «*Inspector Farmacéutico Municipal*» zeritzana, orain «*Farmacéutico Titular*» deritzana, eta sarri nola izendatuko den ez dakiguna).

Sendagaigile «tituludun» hauen lanen garrantzia ez da, orain artekoan behintzat, behar bezala haintzakotzat hartua izan. Hona hemen hauen egitekorik nagusienak:

- Herriko erruki etxeetan aurkitzen direnei eta herriko behartsuei sendagaiak eman.
- Herriko botikiñak sendagaiez hornitu eta beren ardura izan.
- Herriko behartsuei, beren osasun-biderako, behar dituzten azterketak egin.
- Herriko azterketalari bezala, janarien eta edarien nolokotasuna aztertu.
- Janariak eta edariak egin, eraz aldatu, gorde eta saltzen diren ola, biltcki, denda eta merkatuak, begiztatu eta beren egokitasunaz arduratu.
- Zelai eta mendietan erabiltzen diren kriptogama-aurkakoaz, belar-aurkakoaz eta beste pozoinaz arduratu.

- Inguru-giroko kutsaduraz arduratu.
- Kutsagarri izan daitekeen lantegi berri bat irikitzerakoan, hauzibideetan esku hartu eta beren iritzia eman.
- Lantegi hauek, ireki ondoren, sortzen dituzten kondar eta zaborkeriak begiztatu, eta antolatu dituzten tresna garbigarrien ibilera zaindu.
- Herriko ura, edateko erabiltzen den ura alegia, horretarako behar diren azterketak eginaz, behar bezalako garbi eta ona den ikusi.
- Herriko zaborkeriak biltzen diren zikin-tokiak begiztatu eta beren txikitzeaz, erretzeaz edo berbaliatzeaz arduratu.
- Janari eta edariekin erabiltzen diren ontzi, zorro, estalki, paper eta abarren egokitasuna aztertu.
- Kutsuen aurkako, arratoien aurkako eta zomorroen aurkako ekitaldeak antolatu.
- Beren herri-barrutiko ibai, erreka eta ur-bide guzien kutsadurak aztertu.
- Aizcak dakarkeen ke eta lurrun pozoidunen kutsadura aztertu.
- Eta abar, eta abar.

Lan hauek guziak erdixka egiten dira: alde batetik agintariek, behar dutenentarako, herriko sendagaigile tituludun hauei argibiderik eskatzen ez dietelako, eta bestetik, hauek behar bezalako saiotegirik ez dutelako, eta euki ere —gaurko egunean egin behar diren azterketetarako— euki ezin dezaketelako. Badiñudi, hauen lana behar bezala burutzeko, beharrezkoak direla azterketa askotarako, hobeto hornitutako saiotegiak; ez herri bakan baten mailan, baizik eta inguru-alde edo herri-alde mailan lan egin dezaketenak.

Lehen aipatutako beste talde horietaz («*Inspector Provincial de Farmacia*») eta abar, alegia) ez dugu ezer esango: orain arte esandakoekin igarri daiteke beren egitekoa.

Zerbitzu hauek (eta berdin esan dezakegu sendagaigintza osoari dagokion guztiaz) gureganatuz, ahalik eta era onenean antolatu beharko ditugu. Eta, horretarako, aldez aurretik, gure Euskal Herriaren buruzbidea eta etorkizuna sakonki aztertu beharko da. Zer aginpide emango digute autonomiaren bide honetan?

Orain arteko botikagintzari dagozkion legeetan hamaika akats aurki daiteke:

- ez dira Euskal Herriko hauzici begira egin
 - gehiegi dira; milatik gora!,
 - bost edo sei ministeriok emanak,
 - han eta hemen sakabanatuak,
 - betetzen ez direnak:
 - zorrotzeiak eta bete-ezinak direlako batzutan,
 - zentzu-gabeak direlako bestetan,
 - gaurkotasunik ez dutelako bestetan,
 - betetzera inork behartzen ez dituelako gehienetan...
- Ikusi besterik ez dago gure inguruko giroa...

* * *

Eta, horren aurrean, utz ditzagun gaurkoz gure problemak eta gure negarrak...

J. A. L.

EL MUNDO FARMACEUTICO LE MONDE DE LA PHARMACIE

En contra de una opinión muy extendida, la profesión de farmacéutico no se reduce a la del mero «vendedor» de medicamentos. El farmacéutico es ante todo un productor de medicamentos —sea en laboratorio, sea en farmacia «a la medida del paciente»— o distribuidor de medicamentos que, a su vez, han sido producidos por otro farmacéutico: profesionalmente está, pues, determinado por su relación a la producción, y no a la venta, de medicamentos. El farmacéutico ejerce sus actividades en diversos campos que pueden distinguirse: a nivel individual (en la farmacia, fuera de la farmacia), a nivel de asociación o Colegio y a nivel administrativo.

La farmacia, principal campo de actividad de los farmacéuticos a nivel individual, tampoco puede ser considerada como una simple tienda o comercio: en ella recibe el cliente consejo, se atiende a posibles incompatibilidades entre diversos medicamentos, se realizan los análisis requeridos, se cubren las necesidades de la Sanidad, se controla el uso de las drogas, se atiende al cultivo de plantas medicinales, se presta atención óptica o acústica, etc. Euskadi Sur posee un total de 872 farmacias para 2.638.000 habitantes (Alava: 65; Guipúzcoa: 242; Navarra: 200; Vizcaya: 365), con un reparto similar en las cuatro provincias de número de farmacias por habitantes, si prescindimos de las capitales: las diferencias, en efecto, van de 3.000 habitantes por farmacia, en Navarra (mínimo) a 3.733 en Vizcaya (máximo). Diferencias más notables ofrecen las capitales: Pamplona cuenta con una farmacia por cada 1.700 ha-

bitantes, Vitoria por cada 4.066. Una comparación con otros países muestra la siguiente proporción: mientras Euskadi cuenta con una farmacia por 3.025 habitantes (promedio en el Estado español: una farmacia/2.454 habitantes), en los países centroeuropeos corresponde a cada farmacia un número muy superior de población (Holanda: 14.000 habitantes para cada farmacia). Para el buen funcionamiento de una farmacia deberían corresponderle en Euskadi no menos de 4.000 habitantes. Aproximadamente el 10-15% de los farmacéuticos ejerce su actividad en las farmacias de los Hospitales, en los laboratorios, almacenes; en la investigación, Seguridad Social, etc. Un problema serio lo constituye el hecho de que en España se cuente con aproximadamente 20.000 medicamentos diferentes (Noruega: aprox. 900), lo que imposibilita que cada farmacia pueda poseer un surtido completo. Euskadi cuenta con 12 laboratorios (España: 750) de producción de medicamentos (Alava: 0; Vizcaya: 6). Dominan el campo las «internacionales». A cada almacén de medicamentos corresponden en Euskadi 376.000 habitantes (España: 115.000; Holanda: 470.000).

Los farmacéuticos se encuentran asociados por provincias en los Colegios Oficiales de Farmacéuticos. Estos organismos promueven la colaboración y ayuda mutua entre los farmacéuticos, prestan la debida información, velan por el cumplimiento del reglamento, etc. De las actividades en el campo administrativo merece ser destacada la función del Farmacéutico Titular, que hasta ahora no ha sido suficientemente considerada. A él corresponde suministrar medicamentos a los necesitados de las Casas de Misericordia, abastecer de medicamentos las farmacias, velar por la calidad de los alimentos, higiene de mercados, etc., vigilar la polución, vertederos, fábricas, cloacas. Todo un campo de actividades que no ha merecido la debida atención.

La situación legislativa se presenta bastante caótica: multitud de leyes (¡más de mil!), impartidas por cinco o seis Ministerios diferentes, no recopiladas, imposibles de ser observadas (anticuadas en parte, absurdas o no adecuadas a la realidad en buena medida, o demasiado exigentes), no existe un control real que obligue al cumplimiento de las normas.

Se desconocen todavía los límites concretos de las facultades autonómicas en esta esfera.

Contrairement à une opinion très répandue, la profession de pharmacien ne se réduit pas à celle de simple vendeur de médicaments. Le pharmacien est avant tout un producteur de médicaments —soit en laboratoire, soit en pharmacie à «la mesure du client»— ou un distributeur de médicaments qui ont été produits eux mêmes par un autre pharmacien: donc sa profession est déterminée par rapport à la production et non par rapport à la vente de médicaments. Le pharmacien exerce ses activités à des niveaux différents: à niveau individuel (à la pharmacie o hors de pharmacie), à niveau d'association avec un ou des collègues, et à niveau administratif.

La pharmacie, principal champ d'activité des pharmaciens à niveau individuel, ne peut pas non plus être considérée comme un simple magasin ou commerce: le client y reçoit des conseils, on y remédie à de possibles incompatibilités entre divers médicaments, on y réalise les analyses exigées, on y couvre les besoins de la santé publique, on y contrôle l'usage des drogues, on s'y occupe de la culture des plantes médicinales, on y donne des soins optiques et acoustiques, etc. Le Pays Basque Sud possède un total de 872 pharmacies pour 2.638.000 habitants (Alava: 65; Guipúzcoa: 242; Navarre: 200; Biscaye: 365), avec dans le quatre provinces une répartition similaire du

nombre de pharmacies par habitant, capitales non comprises: en effet les différences vont à 3.000 habitants par pharmacie en Navarre (au minimum) à 3.733 en Biscaye (au maximum). Les capitales offrent des différences plus sensibles: à Pampelune on compte une pharmacie pour 1.700 habitants, à Vitoria une pour 4.066. Une comparaison avec d'autres pays donne la proportion suivante: Tandis qu'au Pays Basque on compte une pharmacie pour 3.025 habitants (la moyenne dans l'état espagnol est d'une pharmacie pour 2.454 habitants) dans d'autres pays européens à chaque pharmacie correspond un nombre très supérieur d'habitants (Hollande: 14.000 habitants pour chaque pharmacie). Pour le bon fonctionnement d'une pharmacie au Pays Basque, on ne devrait pas compter moins de 4.000 habitants. Approximativement 10 % à 15 % des pharmaciens exercent leur activité dans les pharmacies des hôpitaux, dans les laboratoires et les entrepôts, dans la recherche, la sécurité sociale, etc... Le fait qu'en Espagne on compte approximativement 20.000 médicaments différents (Norvège: approx. 900) constitue un problème sérieux car cela rend chaque pharmacie dans l'impossibilité de posséder un assortiment complet. Au Pays Basque on compte douze laboratoires de production de médicaments (Espagne: 750), (Alava: 0, Biscaye: 6). Les «firmes internationales» dominent le terrain. A chaque entrepôt de médicaments correspond au Pays Basque un nombre de 376.000 habitants (Espagne: 115.000, Hollande: 470.000).

Les pharmaciens se trouvent associés par provinces dans les Collèges Officiels de Pharmaciens. Ces organismes favorisent la collaboration et l'aide mutuelle entre les pharmaciens, fournissent l'information nécessaire, veillent à l'application du règlement, etc... Quant aux activités dans le domaine administratif, il convient de souligner la fonction du Pharmacien Titulaire, qui jusqu'à maintenant n'a pas été suffisamment appréciée. Il est chargé de fournir en médicaments les indigents des Maisons de Bienfaisance, d'approvisionner les pharmacies, de veiller à la qualité des aliments, à l'hygiène des marchés, etc... de contrôler la pollution, les décharges publiques, les usines, les égouts. Tout un champ d'activités qui n'ont pas été appréciées à leur juste valeur.

La situation législative se présente d'une façon assez chaotique: une multitude de lois (plus de mille), établies par cinq ou six ministères différents, non codifiées et impossibles à observer (en partie archaïques, absurdes, ou inadéquates à la réalité dans une grande mesure, ou trop exigeantes), il n'existe pas de contrôle réel qui puisse obliger à appliquer les normes.

On ignore encore les limites concrètes des facultés autonomes dans ce domaine.